

FONDS B i j z o n d e r e JOURNALISTIEKE PROJECTEN

De toekenning van de Brusseprijs 2020, de prijs voor het beste journalistieke boek, is een initiatief van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

HET JURYRAPPORT van de BRUSSEPRIJS 2020 13 juni 2020

Het staat wel bijna vast dat het journalistieke boek in Nederland bezig is met een kwalitatieve opmars. Net als de juryleden van de afgelopen jaren stelde de jury van de Brusseprijs 2020 vast dat er ook afgelopen jaar geweldig is geschreven – vaak op literair niveau – in het Nederlandstalige non-fictie genre. De grote variatie aan onderzoeksboeken, persoonlijke zoektochten, actuele biografieën, en onthullende reconstructies maakte het voor de jury tot een zware taak om tot een rechtvaardige selectie te komen.

Er zijn 197 titels ingestuurd voor de Brusseprijs 2020. Nooit eerder dongen zo veel boeken mee naar de prijs voor het beste journalistieke boek. Het is lastig te zeggen of er een relatie is tussen grote schrijfkwaliteit en opvallende groei van non-fictie de laatste jaren. Rutger Bregman (*De meeste mensen deugen*) is al maanden niet weg te branden uit de lijst van bestverkochte boeken. Het is vertaald, net als Huib Modderkolk's *Het is oorlog, maar niemand die het ziet*, dat eveneens herdruk na herdruk beleeft. Beide titels prijken op de longlist van de Brusseprijs. Modderkolk staat ook op de shortlist.

Er viel meer op. De jury zag een rijke variëteit aan maatschappelijke onderwerpen voorbijkomen. De thema's lopen uiteen van de grote invloed van digitale techniek op ons leven van alledag, vergeten oorlogen tot aan migratie-problematiek. Ook valt het op dat grote maatschappelijke kwesties vaak vanuit een persoonlijke beleving voor het voetlicht worden gebracht. Juist door dicht bij zichzelf te blijven, slagen journalisten erin om brede en veelomvattende problematiek indringend en zeer leesbaar bij een groot publiek binnen te brengen.

Na lange en inspirerende (video)debatten heeft de jury in grote overeenstemming vijf genomineerden voor de Brusseprijs 2020 gekozen. Het zijn, in alfabetische volgorde:

Huib Modderkolk – *Het is oorlog, maar niemand die het ziet* (Podium)

De onderzoeksjournalist Modderkolk maakt in dit knap geschreven boek duidelijk hoe via ict-technologie de tentakels van de geheime diensten ver in ons persoonlijk leven reiken. Vanuit een persoonlijke zoektocht geeft Modderkolk een zeer verontrustend

beeld van de infiltratie door overheidsinstanties in ons alledaags bestaan. Het heeft ook de jury de ogen geopend. Dit gebeurt niet alleen in James Bond-films, maar ook in onze huiskamer.

Pieter van Os – *Liever dier dan mens. Een overlevingsverhaal (Prometheus)*

De grote geschiedenis van vervolging en oorlog in het Europa van de twintigste eeuw wordt door Van Os op prachtige wijze verteld aan de hand van een persoonlijk verhaal. Deze reconstructie van een onwaarschijnlijke overlevingstocht van een Poolse joodse vrouw, bevat vele waardevolle zijpaden. Maar door de meeslepende schrijfstijl van Van Os raak je als lezer nimmer de draad kwijt. Een uniek boek dat iedere bladzijde blootgeeft hoeveel zorgvuldig onderzoek en grote schrijfkraft erachter schuilgaat.

Jeroen Smit – *Het grote gevecht & het eenzame gelijk van Paul Polman (Prometheus)*

Een kundig opgebouwde reconstructie over de vergeefse poging van Unilever-topman Polman om multinationals warm te laten lopen voor een duurzame toekomst. Heel erg knap hoe Smit zo veel informatie, observaties en interviews tot een fascinerend en goed leesbaar verhaal weet te smeden. Elke zin is raak in dit boek. Smit is misschien wel de beste economisch journalist van Nederland.

Brenda Stoter Boscolo – *Het vergeten volk. Het verhaal van de Jezidi's over de laatste genocide (De Arbeiderspers)*

Aangrijpend verhaal over een vergeten volk dat door IS wordt opgejaagd, vermoord en misbruikt. Door haar persoonlijke aanpak overstijgt Stoter Boscolo de reguliere oorlogsjournalistiek. Zij geeft het lijden niet alleen een gezicht maar toont ook de veerkracht van de Jezidi's. De auteur verstopt haar eigen twijfels niet, is vasthoudend, moedig en ontwapenend, wat het tot een overtuigend en bijzonder boek maakt.

Ivo van Woerden – *De vreemdeling in de tuin. Een verhaal over een onverwachte, grenzeloze vriendschap (Meulenhoff)*

Van Woerden weet het grote verhaal rondom migratie en asielzoekers heel zorgvuldig terug te brengen tot de menselijke maat. Een familie die zich liefdevol ontfermt over een vluchteling, stuit op een weerbarstige werkelijkheid. Door zijn grote schrijfkwaliteit laveert deze auteur knap op de grens van emotionele betrokkenheid en journalistieke distantie. Hij weet tot tranen toe te ontroeren en tegelijk roept het boek relevante vragen op over Europa als het beloofde land.

DE WINNAAR,

de jury heeft na zorgvuldige beraadslaging een winnaar gekozen.

Dit boek is grote journalistiek, hoewel het misschien niet volgens de klassieke journalistieke wetten is opgezet. Dit is het best geschreven boek van alle inzendingen die de jury dit jaar las. De eerste pagina's zuigen je meteen het verhaal in, en dat laat je niet meer los. Het is ijzersterk gedocumenteerd, heeft distantie tot het onderwerp, maar is nooit kil, integendeel, het roept een stroom aan gevoelens op. Een journalistiek boek van dit verhalend-literaire niveau zie je zelden. Het legt de lat heel hoog voor inzenders de komende

jaren. Deze auteur laat zien wat de waarde is van langer stilstaan bij een zijpad of een detail, in plaats van recht op het doel afgaan. En hij weet op deze manier een breed en veelkleurig beeld te schetsen van de zwartste bladzijden van de recente Europese geschiedenis. Je leest dit boek in een adem uit.

De winnaar van de Bruseprijs 2020 is:

Pieter van Os

*Liever dier dan mens,
een onwaarschijnlijk overlevingsverhaal*

De jury van de Bruseprijs 2020 bestaat uit schrijver, columnist en radio- en tv-maker **Özcan Akyol**, rechtbankverslaggever bij De Telegraaf **Saskia Belleman** (voorzitter) en NRC-journalist **Thomas Rueb**, winnaar van de Bruseprijs van 2019.